

Erkinis encefalitas

Erkinis encefalitas (EE)- tai sunki gamtinė židininė virusinė liga, pažeidžianti galvos smegenis, jų dangalus ar periferinius nervus.

Šiai ligai būdingi liekamieji reiškiniai, kartais sukeltys invalidumą.

Ligos sukėlėjas- tai erkinio encefalito virusas (EEV).

Sukėlėjai nuolat cirkuliuoja gamtoje – virusai persistuoja stuburinių (daugiausia graužikų) ir voragyvių (erkių) organizmuose.

Erkių organizme virusas randamas seilių liaukose bei seilėse. Didelis erkinio encefalito virusų paplitimas yra Baltijos šalyse, Čekijoje, Slovakijoje, Suomijoje, rytinėje Švedijos pakrantėje, Pietinėje Vokietijoje.

Inkubacinis periodas: 2-28 dienos.

Erkinio encefalito požymiai:

- ✓ raumenų skausmas;
- ✓ karščiavimas;
- ✓ galvos skausmas;
- ✓ kosulys;
- ✓ dusulys;
- ✓ sąmonės sutrikimas;
- ✓ pusiausvyros sutrikimai;
- ✓ pykinimas;
- ✓ traukuliai;
- ✓ paralyžius.

Kaip užsikrečiama?

- ✓ Įsisiurbus erkinio encefalito virusu užsikrėtusiai erkei ar jai įdrėskus į odą.
- ✓ Per nevirintą karvės ir ožkos pieną bei neapdorotus iš jo pagamintus produktus.

Virinant pieną EEV žūsta per 2 minutes, veikiant 70 °C temperatūrai – per 5 minutes.

Maždaug 80 proc. atvejų ligos eiga būna dvibangė.

Pirmoji ligos fazė trunka 1 – 8 dienas (vidutiniškai 5).

Požymiai:

- ✓ karščiavimas,
- ✓ kaulų, raumenų, galvos skausmai,
- ✓ nuovargis, bendras silpnumas,
- ✓ rečiau – skrandžio ar viršutinių kvėpavimo takų ligų požymiai.

Po pirmosios ligos fazės eina „**tariamo pasveikimo**“ periodas, trunkantis 1 – 33 dienas, (dažniausiai 5-8 dienas).

Antrosios ligos fazės požymiai centrinės nervų sistemos pažeidimo simptomai ir uždegiminiai pakitimai smegenų skystyje.

Ši fazė išsivysto 20 – 30 proc. užkrėstų asmenų.

Ligos pasekmės

Mirštamumas nuo EE siekia 0,5-4 %.

Maždaug trečdalis žmonių, persirgusių EE, nevisiškai pasveiksta.

Dažniausi liekamieji reiškiniai:

- ✓ negalėjimas susikaupti;
- ✓ miego sutrikimai;
- ✓ nuolatiniai galvos skausmai;
- ✓ padidėjęs jautrumas;
- ✓ elgesio pokyčiai;
- ✓ paralyžius (rečiau).

Gydymas

Žmogus gydomas tik simptomiškai – vaistais, sumažinančiais ligos požymius.

Specifinio gydymo, nukreipto prieš ligos sukėlėją, nėra.

Žmonės, persirgę erkinio encefalitu, įgyja imunitetą šiai ligai.

Kaip apsisaugoti?

- ✓ Vakcinacija.
- ✓ Individuali apsauga.

Skiepai- veiksmingiausia erkinio encefalito profilaktikos priemonė. EE vakcinomis galima skiepyti vyresnius nei 1 metų vaikus.

Vakcinavimo schemos yra dvi: **įprastinė** ir **pagreitinta**.

Įprastinės skiepijimo schemos pirmosios dvi dozės įskiepijamos 1-3 mėn. intervalu; trečiosios ir sustiprinančiųjų dozių įskiepijimo intervalai gali būti skirtingi, priklausomai nuo vakcinos gamintojo, ir nurodomi vakcinos informaciniame lapelyje.

Po pilnos vakcinacijos (3 dozių) apie 97 % skiepytų asmenų susidaro apsauginis antikūnų titras.

Pradėti skiepytis reikia ankstyvą pavasarį, kol dar neprasidėjęs erkių aktyvumas.

Pagreitinta skiepijimų nuo EE schema taikoma prieš pat erkių aktyvumo sezoną ar jam jau prasidėjus. Ši schema įvairių gamintojų vakcinoms gali būti skirtinga, ji nurodoma vakcinos informaciniame lapelyje.

Individualios apsaugos priemonės:

- ✓ Būnant gamtoje patartina dažnai apžiūrėti save ir bendrakeleivius.
- ✓ Aptiktas per drabužius ropojančias erkes sunaikinti.
- ✓ Einant į mišką, reikėtų apsivilkti šviesiais drabužiais: viršutiniai drabužiai turėtų būti ilgomis rankovėmis, kurių rankogaliai gerai priglustų prie riešo; kelnių klešnių apačia taip pat turėtų būti gerai prigludusi prie kūno. Galvą patartina apsirišti skarele arba užsidėti garai priglundančią kepurę, gobtuvą.
- ✓ Repelentai (erkes atbaidančios medžiagos). Repelentais apruošiamos atviros žmogaus kūno vietos (veidas, kaklas, rankos), jais galima apruošti ir gamtoje dėvimus drabužius.
- ✓ Apsaugos efektyvumas priklauso nuo repelento sudėties bei nariuotakojų jautrumo panaudotoms medžiagoms. Visų repelentų poveikis yra trumpalaikis.
- ✓ Vartoti tik pasterizuotą arba virintą karvių, ožkų pieną ar jo produktus.